

Mgr. Petr Vogt, MBA

Soukromé bezpečnostní společnosti a jejich nasazení v krizových oblastech

Anotace

Příspěvek telegraficky mapuje roli soukromých bezpečnostních služeb, respektive kontraktorů, v neuralgických bodech planety. Vedle nadnárodních nebo zahraničních firem je zde zmínka i o aktérech z České republiky.

Klíčová slova

Privatizace bezpečnosti, soukromé bezpečnostní služby, komplikace, kompetence.

Abstract

The paper telegraphically portrays the role of private security services, or contractors, at the neuralgic points of the planet. In addition to multinationals or foreign companies, there is also mention of actors from the Czech Republic.

Keywords

Privatization of security, private security services, complications, competencies.

Úvod

Po kampani v Afghánistánu v roce 2001 a následné II. kampani v Iráku v roce 2003 se rozšířilo pole působnosti pro soukromé bezpečnostní agentury. Přesto, že řada bezpečnostních agentur začala prvotně nabízet své služby již v Afghánistánu, pojem „contractor“ se stal slavný díky jejich nasazení v Iráku.

K nasazení soukromých bezpečnostních agentur došlo z důvodu neschopnosti irácké vlády zajistit bezpečnost nejenom svých, ale především cizích státních příslušníků, politiků, diplomatů a obchodníků, kteří začali po svržení Sadáma Husaina pracovat na obnově Iráku. Bleskovou válkou rozpadlá irácká vláda musela nejdříve vytvořit novou strukturu svých bezpečnostních složek a teprve pak se mohla začít starat o bezpečnost své země a bezpečnost cizích diplomatů, obchodníků a politiků. Do té doby měla na starost bezpečnost země americká armáda a jejich spojenci, především Britové a Poláci (koaliční prozatímní vláda).

Během prvních měsíců působení amerických vojáků v Iráku, začalo docházet ke ztrátám na životech a vysokému počtu zraněných. To co se v prvním momentě zdálo jako snadné vítězství, se postupně začalo měnit v noční můru. Tyto okolnosti a hlavně tlak americké veřejnosti pomohly soukromým bezpečnostním společnostem (SBS) k podpisu kontraktů. Soukromé bezpečnostní společnosti byly schopny poslat do Iráku tisíce dobře vycvičených a vyzbrojených kontraktorů (nutno dodat, že kvalita výzbroje a výstroje se vyvíjela postupně s přibývajícím zkušenostmi soukromých bezpečnostních společností) a tím ulehčit práci americké armádě a koaličním jednotkám.

Úkolem soukromých bezpečnostních společností nebylo bojovat s povstalcí, ale především chránit důležité osoby (Very Important Person, VIP) a objekty, a tím pomoci americkým a koaličním silám nasazených v Iráku. Rovněž došlo ke snížení oficiálně padlých amerických vojáků¹. V žádných statistikách se nehovořilo o počtu zabitých kontraktorů. Až v pozdějších letech se na veřejnosti začaly objevovat otázky pojící se s počtem zabitých a zraněných kontraktorů v Iráku. Poslední údaj, který se podařilo zjistit, hovoří o celkovém počtu 1 487 zabitých kontraktorů.² V tomto čísle jsou zahrnuti všichni pracovníci bezpečnostních agentur, tedy včetně 938 iráckých bezpečnostních pracovníků (údaje k 26. červnu 2011). Jedná se o údaj, který oproti oficiálním zdrojům nemusí být nikterak přesný,³ a lze předpokládat, že konečné číslo je vyšší. Dalším údajem je počet zraněných kontraktorů, které přesahuje hranici 10 569 (údaje k 1. červnu 2011).

¹ Oficiální čísla uvádějí, že v Iráku padlo v období od roku 2003 do roku 2012 na 4 486 vojáků Spojených států amerických 32 223 jich bylo zraněno. Celkový počet padlých vojáků včetně koaličních činil 4 799.

Operation Iraqi Freedom. iCasualties.org. <http://icasualties.org/Iraq/index.aspx>

² Iraq Coalition Casualties: Contractors. iCasualties.org. <http://icasualties.org/Iraq/Contractors.aspx>

³ ISENBERG, David. Undercounting Contractor Casualties in Iraq. Huffington Post, 30. VII. 2012.

http://www.huffingtonpost.com/david-isenberg/undercounting-contractor-_b_1708464.html

Velké nadnárodní bezpečnostní společnosti

Academi LLC

Soukromá bezpečnostní společnost, kterou v roce 1997 založil Erik Prince⁴ pod jménem Blackwater Worldwide. Tato společnost začala nákupem pozemku o rozloze 24 km², kde vybudovala tréninkový prostor pro nácvik speciálních operací. Erik Prince tak využil svých předchozích zkušeností z amerického námořnictva a snažil se nabídnout služby, které by vyplnily mezery ve výcviku amerických speciálních sil. V roce 2009 se firma přejmenovala na Xe Services a nakonec v roce 2011 na Academi.⁵

Mezi lety 1997 až 2010 podepsala Academi s americkou vládou kontrakty⁶ za více než 2 miliardy amerických dolarů, z toho 1,6 miliardy dolarů byla na služby nepodléhající utajení. Zbýlá částka byla vyplacena za činnost podléhající utajení. Další kontrakt, který Academi získala, byl pro Ústřední zpravodajskou službu (Central Intelligence Agency, CIA) a to ve výši 600 milionů amerických dolarů. Opět se jednalo o služby podléhající utajení.

Tato firma se však nevyhnula skandálům. Již od jejího počátečního působení v Iráku, přicházely stížnosti na agresivitu jejich zaměstnanců, kteří nejdříve stříleli a teprve poté zjišťovali podrobnosti o tom, co se stalo. Vše vyvrcholilo v roce 2007, když členové ochranného týmu Blackwater (nynější Academi) zastřelili 17 civilistů při údajném útoku na jejich kolonu.⁷

Academi se ovšem neangažovala jen mimo území Spojených států amerických. Nabízela své služby i doma např. při hurikánu Katrina⁸ pomáhala chránit majetek lidí, kteří museli být evakuováni.

Academi dále pronajímá svá tréninková centra,⁹ zjišťuje bezpečnost pro námořní lodě,¹⁰ výcvik bezpečnostního personálu,¹¹ výcvik psů pro ochranu, vyhledávání drog a výbušnin. Poskytuje bezpečnostní poradenství a bezpečnostní informace. Začala produkovat vlastní terčová zařízení a pancéřová vozidla The Grizzly APC.¹²

⁴ Bývalý příslušník United States Navy SEAL. Společnost v roce 2010 prodal soukromým investorům a založil si novou bezpečnostní společnost Frontier Resource Group. Žije střídavě ve Virginii a Spojených arabských emirátech.

⁵ Academi. <http://academi.com/>

⁶ CHATTERJEE, Pratap. Black Water Company, United States of America. Corp Watch. <http://www.corpwatch.org/article.php?list=type&type=210>

⁷ Iraq Urges Blackwater Prosecution. BBC, 8. X. 2007. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7033048.stm

⁸ SCAHILL, Jeremy. Blackwater Down, CBS News, 22. IX. 2005. <http://www.cbsnews.com/news/blackwater-down/>

⁹ Facilities. Academi. <http://academi.com/pages/facilities>

¹⁰ Industries. Academi. <http://academi.com/pages/about-us/industries>

¹¹ Instructors. Academi. <http://academi.com/instructors/>

Train. Academi. <http://academi.com/train>

¹² Armor: Blackwater Builds a Better Armored Truck. Strategy Page, 27. III. 2007. <http://www.strategypage.com/htmw/htarm/articles/20070327.aspx>

Aegis Defence Services

Jedná se o soukromou britskou vojenskou společnost, která byla založena v roce 2002 Timem Spicerem.¹³

Stejně jako Blackwater, který je v Iráku na základě kontraktu podepsaného s Ministerstvem obrany Spojených států amerických¹⁴, provádí bezpečnostní podpůrný servis spojený s rekonstrukčním programem Iráku. K její hlavní práci se řadí činnost na kontrolních stanovištích a přeprava chráněných osob¹⁵. Dále nabízí bezpečnostní informace, které informují o bezpečnostních rizicích v různých částech Iráku¹⁶. Tyto informace zasílá dle požadavků klienta v různých časových horizontech (denní, týdenní, měsíční, rychlé analytické hlášení apod.).

Tato firma působí v následujících oblastech: Spojené státy americké, Libye, Irák, Saúdská Arábie, Afghánistán, Mosambik a Spojené království.

Ani tato společnost se nevyhnula skandálům při svém působení v Iráku. Na internetu byla zveřejněna videa, která ukazují, jak její příslušníci střílejí bezdůvodně na vozidla iráckých civilistů.¹⁷

Mezi další bezpečnostní společnosti patří:

- Control Risks Group, Spojené království, především ochrana zastupitelských úřadů Spojeného království.
- DynCorp, Spojené státy americké, působí v Iráku, Afghánistánu, Somálsku a Columbií.
- Triple Canopy, Inc., Spojené státy americké, působí především v Jižní Americe, Iráku a Sýrii.
- G4S Secure Solutions, Spojené státy americké, působí především v Evropě, Africe, Latinské Americe, Středním Východě, Severní Americe (120 zemí a více než 620 000 zaměstnanců).

Malé evropské bezpečnostní společnosti

Nyní se pokusíme provést malý exkurz do malých bezpečnostních agentur a společností, které se snaží prosadit na poli velkých hráčů. Je bez pochyb, že je to úkol nesnadný a často dokonce nemožný. Jednou věcí je podepsat kontrakt a druhou věcí je dostatečné finanční zázemí, které umožňuje prvotní investice, které jsou bezesporu vysoké.

¹³ Who We Are. AEGIS World. <http://www.aegisworld.com/who-we-are/>

¹⁴ Who We Are. AEGIS World. <http://www.aegisworld.com/who-we-are/>

¹⁵ Service. AEGIS World. <http://www.aegisworld.com/service/>

¹⁶ Tactical Analysis Unit. AEGIS World. <http://www.aegisworld.com/service/tactical-analysis-unit-tau/>

¹⁷ British Mercenary Firm Exposed in Civilian Shooting Incident in Iraq. Global Research, 2005.

<http://www.globalresearch.ca/british-mercenary-firm-exposed-in-civilian-shooting-incident-in-iraq/1381>

Mark2 Corporation Czech, a. s. (M2C)

Společnost byla založena v roce 1992 a orientovala se především na služby pořadatelského charakteru. Základní kapitál společnosti tvoří 2 000 000 Kč. Předseda představenstva je Kateřina Sochorová¹⁸. V roce 2009 se společnost stala největší tuzemskou soukromou bezpečnostní službou v tuzemsku. Zaměstnává více jak 1 100 osob. V roce 2010 dosáhl obrát společnosti necelých 900 milionů Kč, přičemž čistý zisk společnost vykázala v hodnotě 9,1 milionů Kč po zdanění. Od roku 2002 společnost expanduje do zahraničí (Slovensko) a k masivnějšímu pokusu o uplatnění na cizím trhu se objevuje v roce 2010 (Polsko, Maďarsko, Turecko, Bulharsko, Ruská federace).¹⁹ M2C je členem ASIS, Security Club, ASBS (Asociace soukromých bezpečnostních služeb) a AGA (Asociace Grémium Alarm). Disponuje ISO: 9001, 14001, 18001, 27001 a od Národního bezpečnostního úřadu získalo prověrku do úrovně tajné.²⁰ Společnost vlastní živnostenské oprávnění na: ostraha osob a majetku, bezpečnostní poradenství, technické služby k zajištění ostrahy osob a majetku, recepční služby, převoz cenin, úklidové služby, pořadatelské služby, správa pohledávek a detektivní služby.

Je málo známo, že tato firma se snažila prorazit i v jiných než výše zmíněných zemích. Její zástupci oslovili Ministerstvo zahraničních věcí České republiky a nabídli jim své služby spojené s ochranou Českých zastupitelských úřadů. Vzor jistě viděli v jiných zahraničních bezpečnostních firmách, které na tomto poli uspěli. Pozvali zástupce Ministerstva zahraničních věcí na předváděcí akci do Milovic, kde jim v bývalém areálu vojenské posádky předvedli taktický postup při ochraně VIP. Nicméně neuspěli a ochranu zastupitelských úřadů dále vykonávají příslušníci Policie České republiky a Armády České republiky.

Další zajímavostí je, že po nástupu Radka Johna na pozici Ministra vnitra České republiky byl vyvíjen vysoký tlak na stažení příslušníků Policie České republiky ze zahraničních misí s opodstatněním, že jejich úkolem je působit především na území České republiky. Radek John, byl členem politické strany Věci veřejné, jejímž předsedou byl Vít Bárta, původní vlastník bezpečnostní společnosti ABL a.s., která se o tento kontrakt pokoušela. Společnost ABL a.s. byla v roce 2012 přejmenována na Mark2 Corporation Czech a. s.

Faktem ale zůstává, že Mark2 Corporatin je jedna z mála tuzemských soukromých bezpečnostních agentur, která by měla dostatečné finanční prostředky, aby mohla pokrýt prvotní finanční náklady spojené s ochranou zastupitelských úřadů v zahraničí.

Česká bezpečnostní akademie s. r. o.

Společnost byla založena v lednu 2009 u Městského soudu v Praze vedená pod spisovou značkou C 147687; IČO 28521455. Jejím zakladatelem je Jiří Lenzl, který je i jednatelem společnosti. Základní kapitál je 200 000 Kč. Předmětem podnikání společnosti je pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor; výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách

¹⁸ Mark2 Corporation Czech a. s., Obchodní rejstřík firem.

<http://rejstrik-firem.kurzy.cz/25719751/mark2-corporation-czech-as/>

¹⁹ Mezinárodní působnost. M2C. <http://www.m2c.eu/cz/o-spolecnosti/#>

²⁰ O společnosti. M2C. <http://www.m2c.eu/cz/o-spolecnosti/>

1 až 3 živnostenského zákona; provozování střelnic a výuka a výcvik ve střelbě se zbraní; poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti sebeobrany, bojových sportů a umění.²¹

Na svých stránkách dále nabízejí consulting a bezpečnostní poradenství, výcvik a školení, osobní ochranu a bezpečnostní zajištění, bezpečnostní doprovody (i v nestabilních a válečných zónách) a detektivní služby.²²

Tato bezesporu malá a začínající společnost zajišťovala v roce 2011 a 2012 a 2013 ochranu zástupců podnikatelské mise v Afghánistánu a Pákistánu. Jako jedna z mála tuzemských společností vykonávala oficiální ochranu v krizových oblastech.²³

Budoucnost ukáže, zda se tato malá společnost dokáže prosadit a i nadále nabízet své bezpečnostní služby v zahraničí.

BIDEPA

Tato Rumunská společnost byla založena v roce 1991. Nabízí služby v oblasti osobní ochrany, ochrany majetku, sledovací a detektivní služby. Její roční obrat je více než 10 milionů euro. Zaměstnává více než 2500 zaměstnanců a získala EN ISO 9001:2008, SR EN ISO 14001:2005 a OHSAS 18001:2004.²⁴

BIDEPA disponuje širokým spektrem vybavení:²⁵

- 195 off-road vozidel.
- Vysílačky s příslušenství v pásmu VHF a UHF.
- Telefonní přístroje.
- Sledovací zařízení pro denní i noční dobu.
- Kamery, fotoaparáty.
- GPS zařízení.
- Slzotvorné prostředky a tasery.
- Vzduchové vrhače slzného plynu a projektilů.
- Speciální vybavení pro rychlý zákrok.
- Zbraně.
- Balistické prostředky ochrany.

Mezi základní nabízené služby patří:

- Monitorování (veřejných prostorů, domácností, vozidel za využití GPS zařízení), disponuje operačním střediskem pracujícím 24 hodin denně (pult centrální ochrany, PCO).

²¹ Česká bezpečnostní akademie s. r. o. Rejstřík firem.

<http://rejstrik-firem.kurzy.cz/28521455/ceska-bezpecnostni-akademie-sro/>

²² Služby. Česká bezpečnostní akademie s. r. o. <http://www.cba-cz.cz/sluzby/>

²³ Novinky. Česká bezpečnostní akademie s. r. o. <http://www.cba-cz.cz/novinky/>

²⁴ Presentation. BIDEPA Security Services. <http://www.bidepa.com/presentation.htm>

²⁵ Services. BIDEPA Security Services. <http://www.bidepa.com/services.htm>

- Hlídkání osob a majetku (sportovní, společenské a kulturní akce), bezpečnostní poradenství a sledování.
- Detektivní služby (sledování zboží, osob), zjišťování dostupných informací o osobách, které nejsou v rozporu se zákonem, pátrání po pohřešovaných osobách.
- VIP eskorty (poskytování osobních strážců).
- Přeprava cenných zásilek.
- Vozidlová skupina rychlého nasazení (označené logem firmy a zaměstnanci jsou vybaveni uniformami pro snadné rozpoznání).
- Kamerový systém pro monitorování objektů s přenosem obrazu do operačního střediska.
- Instalace a nákup všech požadovaných technických bezpečnostních zařízení.

BIDEPA patří mezi nejuznávanější soukromé bezpečnostní agentury v Rumunsku. V Rumunsku má 29 poboček. Garantují, že zařízení ochrany objektu je v případě nutnosti možné realizovat do 72 hodin (fyzická ostraha).

Rovněž jako předešlé soukromé bezpečnostní agentury i BIDEPA se snaží proniknout na zahraniční trh. V roce 2004 její členové působili v Iráku. Došlo zde k útoku na jejich ochranný tým, při němž byl členů týmu Alexander Aaron (28) zabit a druhý člen Dan Caloianu (31), lehce zraněn na pravé ruce. Po této události se BIDEPA stáhla z Iráku. Majitel firmy Dumitru Niculaepro v roce 2004 uvedl pro agenturu Reuters²⁶, že nepočítali s tak vysokou agresí v této zemi. Když kontrakt podepisovali, byl Irák mnohem klidnější.

V současné době je na oficiálních stránkách společnosti BIDEPA informace o jejich přítomnosti v Afghánistánu²⁷, resp. fotografie jejich zaměstnanců v Afghánistánu. Na základě informací uvedených v článku prezentovaném na internetových stránkách Newschannel.ro (článek je datován k 26. říjnu 2006) působila společnost BIDEPA v Afghánistánu a to společně s americkými soukromými bezpečnostními firmami²⁸. Více informací se ale nepodařilo zjistit (kdy, kde, s kým podepsali kontrakt a jestli stále trvá nebo se jednalo o jednorázovou akci jako v případě České bezpečnostní akademie s. r. o).

²⁶ BRUTON, Brinley. Iraq Security Eating Chunks of Contractors' Costs. USA Today, 13. IV. 2014. http://usatoday30.usatoday.com/money/world/iraq/2004-04-13-iraq-contractors_x.htm

²⁷ Mission. BIDEPA Security Services. <http://www.bidepa.com/mission.htm>

²⁸ Paza si protectie: schimbari profunde, anul viitor, pe o piata estimata la 250 milioane euro. News Channel.ro, 23. X. 2006. <http://www.newschannel.ro/stiri/paza-si-protectie-schimbari-profunde-anul-viitor-pe-o-piata-estimata-la-250-milioane-euro/>